ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 2ας Ιουλίου 2003 *

Στην υπόθεση Τ-99/98,

Hameico Stuttgart GmbH, πρώην A & B Fruchthandel GmbH, με έδρα τη Στουτγάρδη (Γερμανία),

Amhof Frucht GmbH, με έδρα το Schwabhausen (Γερμανία),

Hameico Dortmund GmbH, πρώην Dessau-Bremer Frucht GmbH, με έδρα το Dortmund (Γερμανία),

Hameico Fruchthandelsgesellschaft mbH, πρώην Bremen-Rostocker-Frucht GmbH, με έδρα το Rostock (Γερμανία),

Leipzig-Bremer Frucht GmbH, με έδρα τη Λειψία (Γερμανία),

εκπροσωπούμενες από τον δικηγόρο G. Schohe, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

ενάγουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από τους J.-P. Hix και A. Tanca,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον K.-D. Borchardt, επικουρούμενο από τον καθηγητή A. von Bogdandy, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

εναγομένων,

υποστηριζόμενοι από το

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο από τη R. Silva de Lapuerta, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνον,

που έχει ως αντικείμενο αίτημα αποζημιώσεως για τη ζημία που οι ενάγουσες θεωρούν ότι έχουν υποστεί λόγω της εφαρμογής των κανονισμών (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1), και (ΕΟΚ) 1442/93 της Επιτροπής, της 10ης Ιουνίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 142, σ. 6),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, πρόεδρο, N. J. Forwood και H. Legal, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Φεβρουαρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό και το νομικό πλαίσιο αυτής της διαφοράς

1 Η υπό κρίση διαφορά εντάσσεται στο πλαίσιο της αντιπαραθέσεως μεταξύ, αφενός, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και διαφόρων εταιριών του ομίλου

Atlanta και, αφετέρου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, κατόπιν της θέσεως σε ισχύ του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1).

2 Αποτέλεσμα της αντιπαραθέσεως αυτής ήταν, μεταξύ άλλων, η έκδοση των αποφάσεων του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1994, σ. I-4973), της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-466/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft κ.λπ. (II), (Συλλογή 1995, σ. I-3799), και της 26ης Νοεμβρίου 1996, C-68/95, T. Port (Συλλογή 1996, σ. I-6065), καθώς και της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 1996, Τ-521/93, Atlanta κ.λπ. κατά ΕΚ (Συλλογή 1996, σ. II-1707, στο εξής: απόφαση Atlanta του Πρωτοδικείου), καθώς και, κατόπιν αναιρέσεως, της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1999, C-104/97 P, Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συλλογή 1999, σ. I-6983, στο εξής: απόφαση Atlanta του Δικαστηρίου).

3 Το ιστορικό της υπό κρίση διαφοράς καθώς και το νομικό πλαίσιο αυτής έχουν, κατά κύριο λόγο, εκτεθεί στις αποφάσεις αυτές, ιδίως, στην απόφαση Atlanta του Πρωτοδικείου, στις οποίες εξάλλου και γίνεται παραπομπή.

4 Είναι αρκετό, για τις ανάγκες της παρούσας αποφάσεως, να υπομνηστεί ότι με τον κανονισμό 404/93 θεσπίστηκε ένα κοινό σύστημα εισαγωγής μπανανών, το οποίο αντικατέστησε τα διάφορα εθνικά συστήματα. Για τη διασφάλιση της ικανοποιητικής διαθέσεως στο εμπόριο των μπανανών που έχουν συλλεγεί στην Κοινότητα, όπως και των μπανανών καταγωγής των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), καθώς και των λοιπών τρίτων χωρών, το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 404/93 προβλέπει το άνοιγμα κάθε έτος δασμολογικής ποσοστώσεως όσον αφορά τις εισαγωγές «μπανάνας από τρίτες χώρες» καθώς και «μη παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ». Το άρθρο 19, παράγραφος 1, ορίζει ότι αυτή η ποσόστωση ανοίγεται μέχρι ύψους 66,5 % για την κατηγορία των επιχειρηματιών που ασχολήθηκαν με την εμπορία μπανάνας τρίτων χωρών και/ή μη παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ (επιχειρηματίες κατηγορίας Α), μέχρι 30 % για τους επιχειρηματίες που ασχολήθηκαν με την εμπορία κοινοτικής μπανάνας και/ή παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ (επιχειρηματίες της κατηγορίας Β) και μέχρι 3,5 % για τους εγκατεστημένους στην Κοινότητα επιχειρηματίες οι οποίοι άρχισαν να ασχολούνται με την εμπορία μπανάνας εκτός της κοινοτικής και/ή παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ

από το 1992 (επιχειρηματίες της κατηγορίας Γ). Κάθε επιχειρηματίας της κατηγορίας Α λαμβάνει πιστοποιητικά εισαγωγής ανάλογα με τη μέση ποσότητα μπανανών που πώλησε κατά τα τρία προηγούμενα έτη για τα οποία είναι διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Ως πρώτη περίοδος αναφοράς, για τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής όσον αφορά το δεύτερο εξάμηνο του 1993, ελήφθησαν τα έτη 1989 έως 1991.

5 Η Επιτροπή εξουσιοδοτήθηκε να καθορίσει πρόσθετα κριτήρια. Σύμφωνα με τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 404/93, η Επιτροπή όφειλε να λάβει ως γνώμονα τόσο την αρχή ότι τα πιστοποιητικά πρέπει να χορηγούνται σε πρόσωπα που έχουν αναλάβει τον εμπορικό κίνδυνο της διαθέσεως μπανανών στο εμπόριο όσο και την ανάγκη αποφυγής διαταραχών στις ομαλές εμπορικές σχέσεις μεταξύ των προσώπων που βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία της εμπορικής αλυσίδας. Αυτά τα πρόσθετα κριτήρια θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1442/93 της Επιτροπής, της 10ης Ιουνίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 142, σ. 6), κανονισμό ο οποίος καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2362/98 της Επιτροπής, της 28ης Οκτωβρίου 1998, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 404/93 του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 293, σ. 32). Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, θεωρήθηκαν ως επιχειρηματίες της κατηγορίας Α οι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα οικονομικοί φορείς οι οποίοι, κατά την περίοδο αναφοράς, είχαν πραγματοποιήσει μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δραστηριότητες: αγορά αώρων μπανανών από παραγωγούς τρίτων χωρών και/ή κρατών ΑΚΕ ή, ενδεχομένως, παραγωγή η οποία ακολουθήθηκε από την αποστολή και την πώλησή τους στην Κοινότητα· εφοδιασμός της αγοράς της Κοινότητας με άωρες ή υπό ωρίμανση μπανάνες, υπό την ιδιότητα του κυρίου αώρων μπανανών, και διάθεση στην αγορά της Κοινότητας.

6 Η εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 404/93 έχει ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι η υποκατάσταση των διαφόρων εθνικών καθεστώτων με αυτή την κοινή κοινή οργάνωση της αγοράς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού ενδέχεται να προκαλέσει διαταραχή της εσωτερικής αγοράς· ότι είναι σκόπιμο, ως εκ τούτου, να προβλεφθεί, από την 1η Ιουλίου 1993, η δυνατότητα να λάβει η Επιτροπή όλα τα μεταβατικά μέτρα που είναι αναγκαία για την υπέρβαση των δυσχερειών θέσης σε εφαρμογή του νέου καθεστώτος».

7 Το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93 προβλέπει:

«Εάν, κατά τον Ιούλιο 1993, χρειαστεί να ληφθούν ειδικά μέτρα για να γίνει ευκολότερα η μετάβαση από τα καθεστώτα που ίσχυαν πριν τεθεί σε ισχύ ο παρών κανονισμός στο καθεστώς που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό, ιδιαιτέρως για να ξεπεραστούν σημαντικές δυσκολίες, η Επιτροπή, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 27, λαμβάνει όλα τα αναγκαία μεταβατικά μέτρα».

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

8 Οι ενάγουσες, που ανήκουν στο όμιλο Atlanta, είναι επιχειρηματίες των οποίων οι δραστηριότητες συνίστανται στην εισαγωγή στην Κοινότητα μπανανών τρίτων χωρών. Οι ενάγουσες έχουν συσταθεί ή εγκατασταθεί στην επικράτεια της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας (ΛΔΓ) κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου αναφοράς που προβλέπεται από τον κανονισμό 404/93, δηλαδή μεταξύ 1989 και 1991.

9 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 30 Ιουνίου 1998, οι ενάγουσες άσκησαν την υπό κρίση αγωγή με την οποία ζητούν την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζονται ότι τους προκάλεσε η θέσπιση της κοινής οργανώσεως της αγοράς (στο εξής: ΚΟΑ).

10 Με διάταξη της 3ης Δεκεμβρίου 1998, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) ανέστειλε τη διαδικασία μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-104/97 P, επί αναιρέσεως κατά της αποφάσεως Atlanta του Πρωτοδικείου ασκηθείσας από την εταιρία Atlanta AG, ενδιάμεση εταιρία χαρτοφυλακίου του ομίλου Atlanta, και άλλους εισαγωγείς μπανανών από τρίτες χώρες. Το Πρωτοδικείο αιτιολόγησε την αναστολή, κατ' ουσίαν, από το γεγονός ότι τόσο η επικαλούμενη ζημία και οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί στην υπό κρίση υπόθεση όσο και οι λόγοι που

είχαν προβληθεί στην υπόθεση C-104/97 P ήσαν κατ' ουσίαν οι ίδιοι ή παρόμοιοι, οπότε η απόφαση του Δικαστηρίου θα επέτρεπε την οριοθέτηση του νομικού πλαισίου της υπό κρίση διαφοράς και θα είχε, ως εκ τούτου, τον χαρακτήρα προηγούμενου σε σχέση με την παρούσα ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.

11 Με την απόφαση Atlanta του Δικαστηρίου απορρίφθηκε η ασκηθείσα κατά της αποφάσεως Atlanta του Πρωτοδικείου αναίρεση. Με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο απέρριψε ως αβάσιμους τους λόγους που είχαν αντληθεί από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, την παραβίαση των αρχών της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της ελευθέρας ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, που προβάλλονται επίσης από τις ενάγουσες στην υπό κρίση περίπτωση.

12 Κατόπιν της αποφάσεως εκείνης, ήρθη η αναστολή και, όπως ήταν επόμενο, η έγγραφη διαδικασία συνεχίστηκε ενώπιον του πρώτου τμήματος του Πρωτοδικείου, στο οποίο είχε, εν τω μεταξύ, ορισθεί εισηγητής δικαστής.

13 Με διάταξη του προέδρου του πρώτου τμήματος του Πρωτοδικείου, της 31ης Ιανουαρίου 2000, επετράπη στο Βασίλειο της Ισπανίας να παρέμβει υπέρ των εναγομένων.

14 Τόσο οι κύριοι διάδικοι όσο και το παρεμβαίνον κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, με τα δικόγραφά τους απαντήσεως, ανταπαντήσεως και το υπόμνημα παρεμβάσεως, επί των τυχόν συνεπειών που έπρεπε να αντληθούν, όσον αφορά την υπό κρίση διαφορά, από την απόφαση Atlanta του Δικαστηρίου.

15 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2000.

16 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε, αφενός, να ξεκινήσει την προφορική διαδικασία και, αφετέρου, να καλέσει τις ενάγουσες και τους εναγομένους να καταθέσουν ορισμένα έγγραφα και/ή να απαντήσουν σε ορισμένα γραπτά ερωτήματα. Αυτά τα αιτήματα του Δικαστηρίου ικανοποιήθησαν εντός των ταχθεισών προθεσμιών. Με εξαίρεση το Βασίλειο της Ισπανίας, που κρίθηκε δικαιολογημένο, οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικώς τις θέσεις τους και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 20ής Φεβρουαρίου 2002.

Αιτήματα των διαδίκων

17 Οι ενάγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο, με παρεμπίπτουσα απόφαση:

— ν' αναγνωρίσει ότι οι εναγόμενοι υποχρεούνται να αποκαταστήσουν τη ζημία που αυτές έχουν υποστεί ή εξακολουθούν να υφίστανται λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 404/92 και, ιδίως, των άρθρων του 17 έως 19 και 21, παράγραφος 2, καθώς και λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 1442/93·

— να καλέσει τους διαδίκους να γνωστοποιήσουν, εντός προθεσμίας, που θα τάξει το Πρωτοδικείο, τα ποσά που έχουν συμφωνήσει ότι πρέπει να καταβληθούν ή, σε περίπτωση μη επιτεύξεως συμφωνίας, να υποβάλουν στο Πρωτοδικείο, εντός της ίδιας προθεσμίας, τις σχετικές απαιτήσεις τους μετά των αναλόγων αριθμητικών στοιχείων·

— να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

18 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή, υποστηριζόμενοι από το Βασίλειο της Ισπανίας, ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή·

— να καταδικάσει τις ενάγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

19 Οι εναγόμενοι, χωρίς να έχουν προτείνει ρητώς ένσταση απαραδέκτου, με χωριστό δικόγραφο, βάσει του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, υποστηρίζουν ότι η αγωγή είναι απαράδεκτη, για δύο λόγους.

20 Πρώτον, οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι, ελλείψει περιγραφής των πραγματικών περιστατικών ερειδομένης επί αποδεικτικών στοιχείων, εμποδίζονται να ασκήσουν αποτελεσματικώς τα δικαιώματά τους άμυνας. Συναφώς, παραπέμπουν στο άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας υπογραμμίζοντας ότι, κατά πάγια νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1971, 4/69, Lütticke κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 769, σκέψη 3), το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία που επιτρέπουν να διαπιστώνεται με βεβαιότητα ποιο είναι το αντικείμενο της διαφοράς και το νομικό περιεχόμενο των προβαλλόμενων προς στήριξη των αιτημάτων λόγων, καθώς και περιγραφή των πραγματικών περιστατικών τα οποία,

στο πλαίσιο της διαφοράς, επιτρέπουν να κριθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής μιας διατάξεως του κοινοτικού δικαίου. Εξάλλου, η Επιτροπή αναφέρεται στην υποχρέωση που φέρει η ενάγουσα να προσκομίσει πειστικές αποδείξεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 1976, 74/74, CNTA κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1976, σ. 327, σκέψεις 12 επ.· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, Τ-168/94, Blackspur κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2627, σκέψεις 38 επ., και της 29ης Ιανουαρίου 1998, Τ-113/96, Dubois et Fils κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-125, σκέψη 30).

21 Εν προκειμένω, το δικόγραφο της αγωγής δεν πληροί τις απαιτήσεις αυτές, εφόσον δεν επιτρέπει ούτε να εξακριβωθεί εάν οι ενάγουσες έχουν υποστεί οποιαδήποτε ζημία ούτε να διαπιστωθεί ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της καταλογιζομένης στα κοινοτικά όργανα παράνομης συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας.

22 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η αγωγή αναφέρεται, σχεδόν αποκλειστικώς, στην έκδοση του κανονισμού 404/93, χωρίς οι ενάγουσες να επιδιώκουν να αποδείξουν ως προς τι η ίδια η Επιτροπή, εκδίδοντας τον κανονισμό 1442/93, έχει διαπράξει αυτοτελές πταίσμα και προκαλέσει ξεχωριστή ζημία.

23 Δεύτερον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αγωγή είναι απαράδεκτη και πρέπει να χαρακτηριστεί ως δικονομική κατάχρηση, εφόσον οι ενάγουσες δεν έκαναν χρήση των προϋφισταμένων δυνατοτήτων αγωγής και, συγκεκριμένα, του δικαιώματός τους να επικαλεστούν το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93 προκειμένου να αντιμετωπιστεί η συγκεκριμένη ακραία περίπτωση. Πράγματι, η Επιτροπή θεωρεί ότι υπό περιστάσεις όπως αυτές που προβάλλουν οι ενάγουσες εφαρμόζεται η διάταξη αυτή.

24 Απαντώντας στον πρώτο λόγο απαραδέκτου, οι ενάγουσες υποστηρίζουν ότι το δικόγραφο της αγωγής πληροί τους όρους του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας.

25 Απαντώντας στον δεύτερο λόγο απαραδέκτου, οι ενάγουσες ισχυρίζονται, αφενός, ότι το παραδεκτό μιας αγωγής αποζημιώσεως, που έχει θεσπιστεί από τη Συνθήκη ως αυτοτελές μέσον ένδικης προστασίας, δεν μπορεί να περιορίζεται από διάταξη του παραγώγου δικαίου, όπως το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93, και, αφετέρου, ότι η αποζημίωση που ζητούν με την υπό κρίση αγωγή δεν περιλαμβάνεται, σύμφωνα με τη νομολογία, στα μέτρα που η Επιτροπή μπορεί να λάβει δυνάμει του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

26 Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται, δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του ίδιου Οργανισμού, στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, και σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το δικόγραφο της αγωγής πρέπει, μεταξύ άλλων, να αναφέρει το αντικείμενο της διαφοράς και να περιλαμβάνει συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Για να πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, το δικόγραφο με το οποίο ζητείται η αποκατάσταση της ζημίας που ο ενάγων ισχυρίζεται ότι του έχει προκαλέσει ένα κοινοτικό όργανο πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία που επιτρέπουν τον προσδιορισμό της συμπεριφοράς που αυτός προσάπτει στο εν λόγω όργανο, τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς και της ζημίας που ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί, καθώς και τον χαρακτήρα και την έκταση της ζημίας αυτής. Αντιθέτως, αίτημα για την καταβολή μιας κάποιας αποζημιώσεως στερείται της αναγκαίας σαφήνειας και πρέπει, όπως είναι επόμενο, να κριθεί ως απαράδεκτο (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Δεκεμβρίου 1971, 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 1025, σκέψη 9· τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1990, T-64/89, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-367, σκέψη 73, και της 8ης Ιουνίου 2000, T-79/96, T-260/97 και T-117/98, Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2193, σκέψη 181).

27 Εν προκειμένω, το δικόγραφο της αγωγής περιέχει τα στοιχεία που επιτρέπουν να διαπιστωθεί η προσαπτόμενη στα κοινοτικά όργανα συμπεριφορά (βλ. σκέψεις 43 έως 45 της παρούσης αποφάσεως), η φύση και ο χαρακτήρας της προβαλλομένης ζημίας (βλ. σκέψεις 49 έως 55 της παρούσης αποφάσεως), καθώς και οι λόγοι για τους οποίους οι ενάγουσες φρονούν ότι υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της εν λόγω ζημίας.

28 Είναι αληθές ότι το δικόγραφο της αγωγής δεν περιλαμβάνει καμιά εκτίμηση σχετική με την έκταση της ζημίας, οι δε ενάγουσες περιορίζονται, στο στάδιο αυτό, να ζητούν από το Πρωτοδικείο να αποφανθεί μέσω παρεμπίπτουσας απόφασης διαπιστώνουσας την κατ' αρχήν ευθύνη της Κοινότητας.

29 Είναι επίσης αληθές ότι οι ενάγουσες δεν προσκομίζουν κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με το ότι έχουν ατομικώς υποστεί οποιαδήποτε ζημία η οποία να συνδέεται κατά τρόπο άμεσο με τη θέση σε ισχύ της ΚΟΑ (βλ. σκέψεις 68 επ. της παρούσης αποφάσεως).

30 Ωστόσο, οι προβληθείσες εν προκειμένω από τους εναγομένους αντιρρήσεις, ιδίως στο μέτρο που έχουν αυτές σχέσεις με την έκταση ή το αποδεδειγμένο της ζημίας, εμπίπτουν, στην πραγματικότητα, στην εκτίμηση του βασίμου του αιτήματος αποζημιώσεως και όχι του παραδεκτού του.

31 Το αυτό ισχύει και όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι ενάγουσες δεν προσπάθησαν να καταδείξουν ως προς τι η ίδια, εκδίδοντας τον κανονισμό 1442/93, έχει διαπράξει αυτοτελές πταίσμα και προκαλέσει ξεχωριστή ζημία. Συναφώς, οι ενάγουσες απλώς παρατηρούν ότι η αγωγή τους αφορά το καθεστώς θεσπίσεως της ΚΟΑ, όπως αυτό προβλέπεται τόσο στον κανονισμό 404/93 όσο και στον κανονισμό 1442/93.

32 Κατά τα λοιπά, η νομολογία που επικαλείται η Επιτροπή ουδόλως ενισχύει τη θέση της ότι η ανυπαρξία πειστικών αποδεικτικών στοιχείων πρέπει να συνεπάγεται και το απαράδεκτο της αγωγής. Με την προπαρατεθείσα (σκέψη 17) απόφασή του CNTA κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή ως αβάσιμη, και όχι ως απαράδεκτη, για τον λόγο ότι ο ενάγων δεν είχε αποδείξει ότι είχε υποστεί ζημία την οποία η Επιτροπή υποχρεούνταν να αποκαταστήσει. Ομοίως, με την προπαρατεθείσα απόφασή του Blackspur κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 50), το Πρωτοδικείο απέρριψε την αγωγή της Blackspur ως αβάσιμη, εκτιμώντας ότι δεν παρίστατο ανάγκη να αποφανθεί επί του παραδεκτού της, «εφόσον δεν υφίστατο καταφανής αιτιώδης σύνδεσμος, που να αποδεικνύεται από τους ενάγοντες μεταξύ

της επικαλουμένης ζημίας και της προβαλλομένης παράνομης συμπεριφοράς των κοινοτικών οργάνων». Όσον αφορά την προπαρατεθείσα απόφαση Dubois et Fils κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψεις 30 και 31), με την απόφαση εκείνη το Πρωτοδικείο απλώς διαπίστωσε ότι το δικόγραφο της αγωγής πληρούσε, στην περίπτωση εκείνη, τις ελάχιστες απαιτήσεις του άρθρου 44 του Κανονισμού Διαδικασίας.

33 Εξάλλου, η κατάθεση του δικογράφου της αγωγής προδήλως επέτρεψε στα κοινοτικά όργανα να ετοιμάσουν την άμυνά τους και να διατυπώσουν όλες τις παρατηρήσεις που έκριναν κατάλληλες ως προς το βάσιμο της αγωγής.

34 Επομένως, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, οπότε ο πρώτος λόγος απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί.

35 Με τον δεύτερο λόγο απαραδέκτου, η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι μια αγωγή αποζημιώσεως αποτελεί δικονομική κατάχρηση και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί ως απαράδεκτη, εφόσον η προβαλλόμενη ζημία θα μπορούσε να αποφευχθεί ή να αποκατασταθεί με άλλο μέσο έννομης προστασίας προβλεπόμενο από την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

36 Εν προκειμένω, τέτοιο μέσο έννομης προστασίας, ικανό να διασφαλίσει κατά τρόπο αποτελεσματικό την προστασία των δικαιωμάτων των εναγουσών, είναι το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστηρίο με την προπαρατεθείσα απόφασή του T. Port (σκέψη 43).

37 Η θέση αυτή δεν είναι δυνατό, κατ' αρχήν, να γίνει δεκτή, δεδομένου ότι τα άρθρα 178 και 215 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, αντιστοίχως, άρθρα 235 ΕΚ και 288 ΕΚ) δεν εξαρτούν το παραδεκτό της αγωγής αποζημιώσεως από καμιά προϋπόθεση προηγουμένης εξαντλήσεως των λοιπών μέσων έννομης προστασίας που προβλέπονται από τη Συνθήκη ή των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί από το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο.

38 Έτσι, έστω και αν υποτεθεί ότι οι ενάγουσες δικαιούνταν εν προκειμένω να ζητήσουν παρέμβαση της Επιτροπής βάσει του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93, όπως το όργανο αυτό υποστηρίζει, τούτο ουδόλως συνεπάγεται το απαράδεκτο της υπό κρίση αγωγής αποζημιώσεως για τον λόγο απλώς και μόνον ότι οι ενδιαφερόμενες αμέλησαν να επωφεληθούν της διαδικασίας αυτής.

39 Μια τέτοια εκ μέρους των εναγουσών παράλειψη θα έπρεπε μάλλον να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της εξετάσεως της ουσίας, κατά την εκτίμηση του υποστατού του πταίσματος ή του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ του επικαλουμένου πταίσματος και της προβαλλομένης ζημίας. Πράγματι, εάν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η ΚΟΑ προβλέπει, στο άρθρο 30 του κανονισμού 404/93, μηχανισμό ικανό να προλαμβάνει ζημίες του είδους αυτών που προβάλλουν οι ενάγουσες ή να τις θεραπεύει, το στοιχείο αυτό πρέπει να θεωρηθεί ότι ασκεί επιρροή για την εκτίμηση του εάν η ΚΟΑ προσβάλλει τα θεμελιώδη δικαιώματα των εναγουσών και, εν πάση περιπτώσει, εάν η ζημία που διατείνονται ότι έχουν υποστεί οφείλεται σ' αυτήν την προβαλλόμενη προσβολή.

40 Επομένως, ο δεύτερος λόγος απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί.

41 Επομένως, η αγωγή είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

42 Οι ενάγουσες επικαλούνται την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, σύμφωνα με το άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

43 Οι ενάγουσες προβάλλουν, κυρίως, τον παράνομο χαρακτήρα του θεσπισμένου με την ΚΟΑ καθεστώτος εισαγωγής μπανανών.

44 Συναφώς, οι διάδικοι συνομολογούν ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, για τη θεμελίωση της ευθύνης της Κοινότητας όσον αφορά παράνομες πράξεις πρέπει να υφίσταται παράβαση κανόνα έχοντος ως αντικείμενο την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες. Οι διάδικοι παραδέχονται επίσης ότι, εάν το κοινοτικό όργανο έχει θεσπίσει την επίδικη πράξη στο πλαίσιο της ασκήσεως μιας ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως, για να θεμελιωθεί ευθύνη της Κοινότητας απαιτείται, επιπλέον, η σχετική προσβολή να είναι αρκούντως κατάφωρη, δηλαδή πρόδηλη και βαριά (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Bergadem και Goupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψεις 40 έως 43). Οι ενάγουσες φρονούν ότι οι προϋποθέσεις αυτές συντρέχουν εν προκειμένω. Οι εναγόμενοι και το παρεμβαίνον το αμφισβητούν.

45 Ειδικότερα, οι ενάγουσες προβάλλουν προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, στο μέτρο που δεν παρασχέθηκε στους εν λόγω επιχειρηματίες η δυνατότητα να ακουστούν από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας θεσπίσεως του κανονισμού 404/93, καθώς και παραβίαση των αρχών της απαγορεύσεως των διακρίσεων, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ελεύθερης ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας. Εξάλλου, οι ενάγουσες προβάλλουν τη μη τήρηση από την Επιτροπή της αποφάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1997 (European Communities — Regime for the importation, sale and distribution of bananas, WT DS27/AB/R), με την οποία το όργανο διευθετήσεως αντιδικιών (Dispute settlement body) της Παγκοσμίου Οργανώσεως Εμπορίου διαπίστωσε το ασύμβατο ορισμένων βασικών διατάξεων της ΚΟΑ και, ιδίως, του συστήματος αδειών, με τις διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου του 1994 και της Γενικής Συμφωνίας όσον αφορά το Εμπορίο Υπηρεσιών.

46 Κληθείσες να υποβάλουν τις τυχόν παρατηρήσεις τους επί των συνεπειών που έπρεπε να αντληθούν, στην υπό κρίση διαφορά, από την απόφαση Atlanta του Δικαστηρίου, οι ενάγουσες διευκρίνισαν, με το υπόμνημά τους απαντήσεως, ότι, μολονότι εμμένουν επί όλων των ισχυρισμών της αγωγής τους, επιθυμούν να επιστήσουν την προσοχή, αφενός, επί της προβαλλομένης προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων των επιχειρηματιών που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια της

πρώην ΛΔΑ (στο εξής: οι επιχειρηματίες ΛΔΑ) ως «λίαν χαρακτηριστικός όμιλος» διαφορετικός από την πλειονότητα των επιχειρηματιών της κατηγορίας Α και, αφετέρου, επί της προβαλλομένης μη τηρήσεως της αποφάσεως του οργάνου διευθετήσεως διαφορών, στο μέτρο όπου τα δυο αυτά ζητήματα δεν έχουν εισέτι εξεταστεί από τη νομολογία.

47 Επικουρικώς, οι ενάγουσες στηρίζουν την αγωγή τους στην αντικειμενική ή ασχέτως πταίσματος ευθύνη της Επιτροπής λόγω «ειδικής θυσίας» (Sonderopfer) ή «καταργήσεως της ισότητας ενώπιον των δημοσίων βαρών».

48 Οι εναγόμενοι και το παρεμβαίνον φρονούν ότι δεν συντρέχουν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις για μια τέτοια ευθύνη, εφόσον η σχετική αρχή πρέπει να είναι αναγνωρισμένη από το κοινοτικό δίκαιο, πράγμα που αμφισβητούν το Συμβούλιο και το Βασίλειο της Ισπανίας.

49 Προκειμένου περί της ζημίας της οποίας ζητείται η αποκατάσταση, οι ενάγουσες επικαλούνται δυο χωριστές ζημίες.

50 Πρώτον, ισχυρίζονται ότι η θέση σε ισχύ της ΚΟΑ, την 1η Ιουλίου 1993, στέρησε αιφνιδίως τους εγκατεστημένους στην Κοινότητα επιχειρηματίες της κατηγορίας Α, συμπεριλαμβανομένων των διαθετουσών άδειες εισαγωγής θυγατρικών του ομίλου Atlanta, άνω του 50 % των ποσοστώσεων μπανανών τρίτων χωρών που είχαν εισαγάγει πριν από την ημερομηνία εκείνη.

51 Έτσι, ο όμιλος Atlanta, στον οποίον ανήκουν οι ενάγουσες, απώλεσε, κατά το πρώτο έτος που ακολούθησε τη θέση σε ισχύ της ΚΟΑ, το 73,73 % των ποσοστώσεων μπανανών τρίτων χωρών που είχε εισαγάγει, κατά μέσον όρο, κατά τα έτη αναφοράς 1989 έως 1991. Η απώλεια αυτή επανελήφθη, λόγω του «ελικοειδούς αποτελέσματος» που δημιουργήθηκε από τη δράση των ποσοτικών αναφορών, κατά τη διάρκεια των μεταγενεστέρων περιόδων κατακυρώσεως.

52 Οι απώλειες αυτές δεν κατέστη δυνατόν να αντισταθμιστούν από την αγορά κοινοτικών μπανανών ή μπανανών ΑΚΕ, και τούτο αντίθετα προς τις προσδοκίες που είχε εκφράσει το Δικαστήριο στη σκέψη 83 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Γερμανία κατά Συμβουλίου, ληφθέντος υπόψη ότι οι επιχειρηματίες της κατηγορίας Β διατήρησαν, χάρις στις συμβάσεις αποκλειστικότητας που τους συνέδεαν με τους παραγωγούς, το μονοπώλιό τους όσον αφορά την εμπορία των μπανανών αυτών και, επομένως, δεν υπήρξε ενοποίηση των αγορών. Εξάλλου, η εισαγωγή μπανανών τρίτων χωρών πέραν της δασμολογικής ποσοστώσεως υπόκειται σε απαγορευτικό δασμό (βλ. άρθρο 18 του κανονισμού 404/93).

53 Κατόπιν τούτου, ο όμιλος Atlanta αναγκάστηκε να κλείσει 11 από τις 44 επιχειρήσεις του, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1993, και να απολύσει 700 από τους 2 300 εργαζομένους. Προκειμένου να περιορίσει τις ζημίες του και να καλύψει τα σταθερά έξοδα, ο εν λόγω όμιλος υποχρεώθηκε να αγοράσει από επιχειρηματίες της κατηγορίας Β, σε τιμή ποικίλλουσα μεταξύ 4 και 6 δολαρίων ΗΠΑ ανά χαρτοκιβώτιο μπανανών των 18,6 kg, άδειες εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών που αυτοί δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν.

54 Η δεύτερη ζημία που υπέστησαν οι ενάγουσες συνδέεται με το γεγονός ότι οι τελευταίες, ως επιχειρηματίες της ΛΔΓ, δεν μπόρεσαν να θεμελιώσουν την πρώτη τους ποσότητα αναφοράς βάσει του κανονισμού 404/93, καθ' όλον το διάστημα της περιόδου των τριών ετών μεταξύ 1989 και 1991, αλλά μόνο για το διάστημα από τις 3 Οκτωβρίου 1990 — ημερομηνία της γερμανικής επανενώσεως, κατά την οποία η περί ής ο λόγος επικράτεια κατέστη αναπόσπαστο τμήμα της Κοινότητας — μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1991.

55 Συναφώς, οι ενάγουσες υποβάλλουν, ως παράρτημα του δικογράφου της αγωγής τους, πίνακες σχετικούς με τις ποσότητες αναφοράς που μπόρεσαν να θεμελιώσουν κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, καταρτισθέντες βάσει στοιχείων κοινοποιηθέντων από τον όμιλο Atlanta στο Bundesamt für Ernährung, Landwirtschaft, στις 21 Ιουνίου 1993. Καμία ποσότητα δεν περιλήφθηκε στις ανακοινώσεις για το 1989 και 1990, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις ενάγουσες, η περίοδος αναφοράς όσον αφορά τους επιχειρηματίες της ΛΔΓ δεν κατέστη δυνατό να αρχίσει πριν από τις 3 Οκτωβρίου 1990.

56 Στο μέτρο που το Συμβούλιο και η Επιτροπή επικρίνουν την ανυπαρξία οποιασδήποτε εκτιμήσεως ή διασαφηνίσεως της προβαλλομένης ζημίας, οι ενάγουσες υπογραμμίζουν ότι περιορίζονται, στο στάδιο αυτό, να ζητήσουν τη διαπίστωση αρχής, με παρεμπίπτουσα απόφαση, όσον αφορά την υποχρέωση της Κοινότητας για αποζημίωση. Στο πλαίσιο της αποφάσεως με την οποία θα έχει γίνει δεκτό το αίτημα αυτό, θα μπορέσουν οι διάδικοι να συμφωνήσουν ως προς το ποσό της αποζημιώσεως μέσω διαπραγματεύσεων. Το Πρωτοδικείο δεν θα χρειαστεί να εξετάσει το ζήτημα του ύψους της αποζημιώσεως καθώς και το ζήτημα του αιτιώδους συνδέσμου παρά μόνο σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων. Προς στήριξη ενός τέτοιου διαβήματος, που δικαιολογείται, κατ' αυτές, από θεωρήσεις οικονομίας της διαδικασίας, οι ενάγουσες επικαλούνται τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1979, 90/78, Granaria κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1979, σ. 615, σκέψη 6), και την προπαρατεθείσα απόφαση Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίουκαι Επιτροπής (σκέψεις 37 και 38).

57 Οι εναγόμενοι και το παρεμβαίνον ισχυρίζονται, κατ' ουσίαν, ότι, εν προκειμένω, οι ενάγουσες δεν έχουν προσκομίσει την παραμικρή απόδειξη σχετικά με το υποστατό και το μέγεθος της ζημίας που διατείνονται ότι έχουν υποστεί λόγω της θέσεως σε ισχύ της ΚΟΑ.

58 Στο επιχείρημα των εναγουσών, ότι δηλαδή το αίτημά τους, στο στάδιο αυτό, σκοπεί μόνο σε μια διαπίστωση αρχής σχετικά με την ευθύνη της Κοινότητας, οι εναγόμενοι απαντούν ότι μια τέτοια διαπίστωση είναι δυνατή, μέσω παρεμπίπτουσας αποφάσεως, μόνον εάν οι ενάγουσες αποδεικνύουν ότι συντρέχουν όλες τις προϋποθέσεις για να δικαιούνται αποζημιώσεως, ενώ εξυπακούεται ότι ο ισχυρισμός σχετικά με υποθετική ζημία και υποθετικό αιτιώδη σύνδεσμο δεν αρκεί.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

59 Κατά πάγια νομολογία, η θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας λόγω παρανόμου πράξεως προϋποθέτει τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων καθόσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης στα κοινοτικά όργανα συμπεριφοράς, το υποστατό της προβαλλομένης ζημίας και την ύπαρξη

αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1990, C-87/89, Sonito κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-1981, σκέψη 16, και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Οκτωβρίου 1998, T-13/96, TEAM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-4073, σκέψη 68).

60 Εξάλλου, σε περίπτωση που θα έπρεπε να αναγνωριστεί, κατά το κοινοτικό δίκαιο, η αρχή της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας λόγω παρανόμου πράξεως, τέτοια ευθύνη δεν είναι δυνατό, εν πάσξ περιπτώσει, να θεμελιωθεί παρά μόνον αν συντρέχουν σωρευτικώς τρεις προϋποθέσεις, δηλαδή το υποστατό της προβαλλομένης ζημίας, η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ αυτής και της προσαπτομένης στα όργανα της Κοινότητας πράξεως καθώς και ο ασυνήθης και ειδικός χαρακτήρας της ζημίας αυτής (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 2000, C-237/98 P, Dorsch Consult κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή2000, σ. I-4549, σκέψεις 17 έως 19).

61 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί, κατά προτεραιότητα, η προϋπόθεση σχετικά με το υποστατό της προβαλλομένης από τις ενάγουσες ζημίας και, στη συνέχεια, η με τον αιτιώδη σύνδεσμο σχετική προϋπόθεση.

62 Συναφώς, επιβάλλεται, ευθύς εξαρχής, να υπογραμμιστεί, ότι, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζουν οι ενάγουσες, ο απλός ισχυρισμός περί κάποιας ζημίας ουδόλως πληροί τις προϋποθέσεις της νομολογίας ώστε να μπορεί να αναγνωριστεί, με παρεμπίπτουσα απόφαση, η ευθύνη της Κοινότητας.

63 Βεβαίως, το άρθρο 215 της Συνθήκης ουδόλως εμποδίζει να ζητηθεί από τον κοινοτικό δικαστή να διαπιστώσει την ευθύνη για επικείμενη και προβλέψιμη, με αρκετή βεβαιότητα, ζημία, έστω και αν η ζημία δεν μπορεί εισέτι να υπολογιστεί αριθμητικώς με ακρίβεια. Πράγματι, μπορεί να καταστεί αναγκαίο, για την πρόληψη σημαντικών ζημιών, να γίνει αγωγή στον κοινοτικό δικαστή ευθύς ως η αιτία της ζημίας είναι βέβαιη (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουνίου 1976, 56/74 έως 60/74,

Kampffmeyer κ.λπ. κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1976, σ. 291, σκέψη 6). Επιπλέον, πρέπει, προκειμένου να μπορεί να γίνει τέτοια αγωγή, ο θιγόμενος διάδικος να αναφέρει τα στοιχεία που επιτρέπουν την πρόβλεψη, με αρκετή ακρίβεια, της εκτάσεως της προβαλλομένης ζημίας (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 2000, Τ-79/96, Τ-260/97 και Τ-117/98, Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2193, σκέψη 195).

64 Πάντως, εν προκειμένω, η ζημία της οποίας οι ενάγουσες ζητούν την αποκατάσταση δεν είναι ούτε επικείμενη ούτε καν μελλοντική, αλλά συνίσταται, κατ' ουσίαν, σε ζημίες που αυτές ισχυρίζονται ότι υπέστησαν πριν καν την άσκηση της αγωγής. Κατά συνέπεια, η προπαρατεθείσα στην προηγούμενη σκέψη νομολογία ουδεμία ασκεί επιρροή.

65 Πράγματι, με την προπαρατεθείσα απόφασή του Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στις σκέψεις 23 επ., σχετικά με την ύπαρξη ζημίας και αιτιώδους συνδέσμου, ενώ άφησε κατά μέρος μόνον το ζήτημα του ύψους της ζημίας.

66 Εξάλλου, με την προπαρατεθείσα απόφασή του Granaria κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι αγωγή με την οποία ο ενάγων περιορίζεται στο να ισχυρίζεται την ύπαρξη χρηματικής ζημίας οφειλομένης στη σχετική ρύθμιση, ενώ επιφυλάσσεται να διευκρινίσει μεταγενεστέρως την έκταση αυτής, δεν πληροί, γενικώς, τις επιταγές του Κανονισμού Διαδικασίας όσον αφορά τη μνεία του αντικειμένου της διαφοράς και των προβαλλομένων ισχυρισμών. Αποκλειστικώς ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων της περιπτώσεως εκείνης, βάσει των οποίων το πρόβλημα της νομικής θεμελιώσεως της ευθύνης της Κοινότητας κρίθηκε ότι μπορούσε όλως εξαιρετικώς να επιλυθεί σε μια πρώτη φάση της διαδικασίας, το Δικαστήριο, επιφυλασσόμενο να εξετάσει τα ζητήματα τα σχετικά με τον αιτιώδη σύνδεσμο καθώς και με τη φύση και την έκταση της ζημίας σε ενδεχόμενη μεταγενέστερη φάση, έκρινε, για λόγους οικονομίας της διαδικασίας, ότι η αγωγή της Granaria μπορούσε, «στην ανάγκη», να θεωρηθεί ως επαρκής και, ως εκ τούτου, παραδεκτή (βλ. σκέψη 4 έως 6 της αποφάσεως). Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι, στην υπόθεση εκείνη, η παράλειψη αναφοράς του συγκεκριμένου ποσού της ζημίας είχε σχέση με την ανυπαρξία προσδιορισμού, από τα εναγόμενα κοινοτικά όργανα, του ποσού των επιστροφών που η ενάγουσα εκτιμούσε ότι δικαιούνταν (βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Capotorti στην προπαρατεθείσα απόφαση, Συλλογή τόμος 1979-1, σ. 626, σημείο 3).

67 Καμιά συγκεκριμένη περίσταση ή θεώρηση της τάξεως αυτής δεν δικαιολογεί, εν προκειμένω, παρέκκλιση από την αρχή κατά την οποία η ευθύνη της Κοινότητας θεωρείται θεμελιωμένη μόνον όταν ο ενάγων έχει πράγματι υποστεί ζημία, «πραγματική και βέβαιη» κατά την έννοια της σχετικής νομολογίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1982, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 και 5/81, Birra Wührer κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 85, σκέψη 9, και 51/81, De Franceschi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 117, σκέψη 9· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 16 Ιανουαρίου 1996, T-108/94, Candiotte κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. II-87, σκέψη 54· της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-99/95, Stott κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2227, σκέψη 72, και της 11ης Ιουλίου 1997, T-267/94, Oleifici Italiani κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1239, σκέψη 74). Στον ενάγοντα εναπόκειται να προσκομίσει στον κοινοτικό δικαστή αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να καταδείξει την ύπαρξη και το μέγεθος μιας τέτοιας ζημίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαΐου 1976, 26/74, Roquette Frères κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1976, σ. 273, σκέψεις 22 έως 24· τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 9ης Ιανουαρίου 1996, T-575/93, Koelman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1, σκέψη 97, και της 28ης Απριλίου 1998, T-184/95, Dorsch Consult κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-667, σκέψη 60).

68 Εν προκειμένω, οι ενάγουσες περιορίζονται, με το δικόγραφο της αγωγής τους, να επικαλούνται, γενικώς, τυχόν απολύσεις προσωπικού, κλεισίματα επιχειρήσεων και οικονομικές ζημίες σε βάρος του ομίλου Atlanta, χωρίς να παρέχουν το παραμικρό στοιχείο όσον αφορά τη φύση και την έκταση των ζημιών που φρονούν ότι έχουν ατομικώς υποστεί.

69 Δεδομένου ότι η αγωγή έχει υποβληθεί από κατ' ιδίαν επιχειρήσεις και όχι από τον όμιλο Atlanta, τα στοιχεία αυτά δεν επιτρέπουν να διαπιστωθεί εάν ατομικώς οι ενάγουσες έχουν πράγματι υποστεί ζημία.

70 Όσον αφορά την αναφορά των εναγουσών στην περιγραφή των πραγματικών περιστατικών που έχει γίνει στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Atlanta του Πρωτοδικείου, τούτο ουδεμία ασκεί επιρροή εφόσον οι ενάγουσες δεν υπήρξαν διάδικοι στην υπόθεση εκείνη.

71 Εξάλλου, τα συνημμένα στο δικόγραφο της αγωγής παραρτήματα δεν περιλαμβάνουν κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να στηρίζει τους ισχυρισμούς των εναγουσών. Συγκεκριμένα, τα εν λόγω παραρτήματα δεν περιέχουν κανένα στοιχείο που να είναι

χρήσιμο σχετικά με τυχόν εισαγωγές μπανανών από τρίτες χώρες που πραγματοποιήθηκαν από τις ενάγουσες πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 404/93. Το πολύ πολύ, τα έγγραφα τα σχετικά με τις ποσότητες που δηλώθηκαν στις αρμόδιες εθνικές αρχές από τις ενάγουσες σχετικά με την περίοδο αναφοράς 1990 έως 1992 (παράρτημα Κ2 του δικογράφου της αγωγής), και τα οποία έχουν συμπληρωθεί με έγγραφα σχετικά με τις δηλωθείσες υπ' αυτών ποσότητες για την περίοδο αναφοράς 1989 έως 1991 (έγγραφα που κατατέθηκαν από την Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση), επιτρέπουν αν διαπιστωθεί ότι:

— η Hameico Stuttgart GmbH (πρώην A & B Fruchthandel GmbH) δήλωσε ότι εισήγε 5 091 760 kg μπανανών τρίτων χωρών το 1991 και καμιά ποσότητα κατά τα έτη 1989, 1990 και 1992·

— η Amhof Frucht GmbH δήλωσε ότι εισήγε 3 798 463 kg μπανανών τρίτων χωρών το 1992 και καμιά ποσότητα κατά τα έτη 1989, 1990 και 1991·

— η Hameico Dortmund GmbH (πρώην Dessau-Bremer Frucht GmbH) δήλωσε ότι εισήγαγε 3 175 649 kg μπανανών τρίτων χωρών το 1991 και καμιά ποσότητα κατά τα έτη 1989, 1990 και 1992·

— η Hameico Fruchthandelsgesellschaft mbH δήλωσε ότι εισήγαγε 4 901 724 kg μπανανών τρίτων χωρών το 1991 και καμιά ποσότητα κατά τα έτη 1989, 1990 και 1992·

— η Leipzig-Bremer Frucht GmbH δήλωσε ότι εισήγαγε 11 903 757 kg μπανανών τρίτων χωρών το 1991 και καμιά ποσότητα κατά τα έτη 1989, 1990 και 1992.

72 Το αυτό ισχύει και όσον αφορά τα έξοδα στα οποία φέρονται να υποβλήθηκαν οι ενάγουσες για την απόκτηση αδειών εισαγωγής από άλλους επιχειρηματίες της κατηγορίας Β, έξοδα ως προς τα οποία οι ενάγουσες δεν έκαναν τον κόπο να αποδείξουν ούτε το υποστατό ούτο το μέγεθος ούτε το κόστος.

73 Εξάλλου, από τα συνημμένα στο δικόγραφο της αγωγής έγγραφα δεν προκύπτει εμφανώς ότι οι ενάγουσες πρέπει να θεωρηθούν ως επιχειρηματίες της ΛΔΑ.

74 Μολονότι ο κοινοτικός δικαστής δεν υποχρεούται να προβεί αυτεπαγγέλτως σε εξέταση της δικογραφίας με σκοπό να συμπληρώσει παραλείψεις των διαδίκων αναφορικά με τη διεξαγωγή της αποδείξεως (διάταξη του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, C-263/01 P, Giulietti κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 30), το Πρωτοδικείο έθεσε, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, ορισμένες γραπτές ερωτήσεις στις ενάγουσες προκειμένου αυτές να μπορέσουν να δικαιολογήσουν το υποστατό και το μέγεθος της ζημίας της οποίας την αποκατάσταση ζητούν από την Κοινότητα καθώς και τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της ζημίας αυτής και των επιμάχων μέτρων.

75 Από τις απαντήσεις των εναγουσών, νοουμένων υπό το φως των συνημμένων στο δικόγραφο της αγωγής εγγράφων, στις τεθείσες από το Πρωτοδικείο ερωτήσεις προκύπτει ότι:

— καμιά από τις ενάγουσες δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο οικονομικός διάδοχος των παλαιών κρατικών οργανισμών ή εθνικοποιημένων επιχειρήσεων στις οποίες η προγραμματισμένη και συγκεντρωτική οικονομία της πρώτην ΛΔΓ είχε παραχωρήσει το μονοπώλιο της εισαγωγής και ορισμάνσεως μπανανών, κατά την έννοια της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 28ης Σεπτεμβρίου 1999, Τ-612/97, Cordis κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-2771, σκέψεις 6 και 37)·

— η πρώτη ενάγουσα συνεστήθη στη Βρέμη (ΟΔΓ) με πράξη της 16ης Φεβρουαρίου 1991 και ενεγράφη στο μητρώο των εταιριών της Βρέμης στις 12 Μαρτίου 1991· η εταιρική έδρα της μεταφέρθηκε από τη Βρέμη στη Δρέσδη

(πρώην ΛΔΓ) με πράξη της 5ης Νοεμβρίου 1991, καταχωριθείσα στο σχετικό μητρώο στις 17 Αυγούστου 1992. Η εν λόγω εταιρία άρχισε να ασχολείται με την εμπορία μπανανών μόλις το 1991·

— η δεύτερη ενάγουσα συνεστήθη στη Βρέμη (ΟΔΓ) με πράξη της 9ης Αυγούστου 1991 και ενεγράφη στο μητρώο των εταιριών της Βρέμης στις 3 Σεπτεμβρίου 1991· η εταιρική έδρα της μεταφέρθηκε από τη Βρέμη στην Gotha (πρώην ΛΔΓ) με πράξη της 25ης Σεπτεμβρίου 1991, καταχωρισθείσα στο σχετικό μητρώο στις 17 Δεκεμβρίου 1991· η εν λόγω εταιρία άρχισε να ασχολείται με την εμπορία μπανανών μόλις τον Δεκέμβριο του 1991·

— η τρίτη ενάγουσα συνεστήθη στο Dessau (πρώην ΛΔΓ) με πράξη της 14ης Ιουνίου 1991 και ενεγράφη στο μητρώο των εταιριών στις 29 Ιουνίου 1990· η εταιρική έδρα της μεταφέρθηκε κατ' αρχάς από το Dessau στη Βρέμη (ΟΔΓ) με απόφαση των μετόχων της 19ης Σεπτεμβρίου 1994 και, στη συνέχεια, από τη Βρέμη στο Ντόρτμουνμτ (ΟΔΓ) με απόφαση των μετόχων της 20ής Δεκεμβρίου 1995, που καταχωρίστηκε στο μητρώο των εταιριών του Ντόρτμουντ στις 3 Ιουνίου 1996· η εν λόγω εταιρία ανέλαβε δραστηριότητες παρέχουσες δικαίωμα για ποσοτικές αναφορές ευθύς μετά τη σύστασή της, δηλαδή πριν από τη Γερμανική επανένωση·

— η τέταρτη ενάγουσα συνεστήθη στη Βρέμη (ΓΔΑ) με πράξη της 15ης Ιουνίου 1990 και ενεγράφη στο μητρώο των εταιριών στις 10 Ιουλίου 1990· η εταιρική έδρα της μεταφέρθηκε από τη Βρέμη στο Rostock (πρώην ΛΔΓ) με πράξη της 20ής Δεκεμβρίου 1990, καταχωρισθείσα στο σχετικό μητρώο στις 29 Οκτωβρίου 1991· η εν λόγω εταιρία άρχισε την εμπορία μπανανών στο Rostock ευθύς μετά τη σύστασή της, δηλαδή πριν από τη Γερμανική επανένωση, σε κοινοπραξία με το κρατικό συγκρότημα OGS της περιοχής του Rostock· πριν από τα τέλη του 1991, ο ανατολικογερμανός εταίρος αποχώρησε από την εταιρία, η οποία έκτοτε συνέχισε μόνη την εμπορία μπανανών·

— η πέμπτη ενάγουσα, που έχει την έδρα της στη Λειψία (πρώην ΛΔΓ), συνεστήθη, με πράξη της 21ης Ιουνίου 1990 καταχωρισθείσα στο μητρώο εταιριών στις 13 Σεπτεμβρίου 1990.

76 Εξάλλου, απαντώντας στην πρόσκληση του Πρωτοδικείου να διασαφηνίσουν και να δικαιολογήσουν, προσκομίζοντας τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα, συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες που είχαν πράγματι ασκήσει, κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1989 και 2ας Οκτωβρίου 1990, πράγμα που θα καθιστούσε δυνατή τη χορήγηση σ' αυτές ποσοτήτων αναφοράς βάσει των κανονισμών 404/93 και 1442/93 εάν είχαν, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, εγκατασταθεί στην κοινοτική επικράτεια, οι ενάγουσες περιορίστηκαν στο να δηλώσουν:

— ότι το ζήτημα αυτό δεν τίθεται για την πρώτη και δεύτερη ενάγουσα, στο μέτρο που αυτές κατέστησαν νομικά πρόσωπα μόνον ύστερα από τη γερμανική επανένωση·

— ότι οι τρεις τελευταίες ενάγουσες άσκησαν δραστηριότητες επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου φρούτων και ωριμάνσεως μπανανών σε διάφορα μέρη της πρώην ΛΔΓ και ότι, εάν είχαν εγκατασταθεί στην Κοινότητα πριν από τις 3 Οκτωβρίου 1990, πρέπει να θεωρηθεί ότι θα είχαν μπορέσει να προβάλουν ποσότητες αναφοράς για το έτος 1990.

77 Προκειμένου περί των προϋποθέσεων σχετικά με την απόδειξη της ζημίας και του αιτιώδους συνδέσμου πρέπει να συναχθεί:

— ότι η πρώτη και η δεύτερη ενάγουσα συνεστήθηκαν ύστερα από τη γερμανική επανένωση και ότι, επομένως, δεν μπορούν, σε καμιά περίπτωση, να χαρακτηριστούν ως επιχειρηματίες μπανανών τρίτων χωρών εγκατεστημένοι στην επικράτεια της πρώην ΛΔΓ πριν από τη γερμανική επανένωση·

— ότι οι λοιπές ενάγουσες περιορίστηκαν στο να ισχυριστούν ότι είχαν ασκήσει δραστηριότητες παρέχουσες δικαίωμα για ποσότητες αναφοράς πριν από τη γερμανική επανένωση, χωρίς όμως να προσκομίσουν, αν και το Πρωτοδικείο το ζήτησε, το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο·

— ότι, κατά τα λοιπά, οι ενάγουσες, μολονότι ρητώς κλήθηκαν, εν προκειμένω, από το Πρωτοδικείο, τόσο με γραπτές ερωτήσεις όσο και κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, δεν παρέσχον κανένα αριθμητικό στοιχείο ως προς το υποστατό, τη φύση και το μέγεθος της ζημίας που εκάστη εξ αυτών είχε ατομικώς υποστεί λόγω της θεσπίσεως της ΚΟΑ, ιδίως υπό την ιδιότητα του επιχειρηματία ΟΔΓ.

78 Επομένως, οι ενάγουσες δεν απέδειξαν ότι έχουν υποστεί οποιαδήποτε ζημία λόγω της θεσπίσεως της ΚΟΑ, ιδίως υπό την ιδιότητα του επιχειρηματία ΟΔΓ.

79 Κατά συνέπεια, η αγωγή πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί ως αβάσιμη, χωρίς να παρίσταται ανάγκη εκδόσεως αποφάσεως επί των λοιπών προϋποθέσεων θεμελιώσεως της ευθύνης της Κοινότητας λόγω παρανόμου πράξεως ούτε επί των προϋποθέσεων ενδεχόμενης ευθύνης της Κοινότητας λόγω παρανόμου πράξεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

80 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι ενάγουσες ηττήθησαν, πρέπει αυτές, σύμφωνα με τα αιτήματα του Συμβουλίου και της Επιτροπής, να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα. Ωστόσο, το Βασίλειο της Ισπανίας θα φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα όπως ορίζει το άρθρο 87, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν σε μια διαφορά φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει τις ενάγουσες, εκτός από τα δικά τους έξοδα, και σ' αυτά του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Το Βασίλειο της Ισπανίας φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Vesterdorf Forwood Legal

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Ιουλίου 2003.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf